

Факультет дошкільної освіти
Кафедра теорії і методики дошкільної освіти

ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ

Для студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта
Освітньо-професійна програма «Дошкільна освіта та мова і література (англійська)»,
«Дошкільна освіта та фізична культура», «Дошкільна освіта та логопедія», «Дошкільна
освіта та психологія», «Дошкільна освіта та початкова освіта»
Вибіркова дисципліна циклу професійної підготовки
Денна, заочна форми навчання

Викладач: к. пед. н., доц. Корякіна І. В.
E-mail: koriakina2021@gmail.com

Кількість годин на вивчення

	Денна форма	Заочна форма
Лекційних занять	32	10
Практичних занять	28	8
Лабораторних занять	-	-
Самостійна робота студента	120	162
Форма контролю	Залік	Залік

Мета курсу: озброєння майбутніх вихователів глибокими різнобічними знаннями в сфері психології і педагогіки раннього дитинства, формування в них вмій та навичок щодо розвитку, навчання й виховання дітей раннього віку, розвиток здатності їх творчого застосування у практичній педагогічній діяльності.

Основні завдання курсу:

1. Розкрити теоретико-методичні основи розвитку і виховання дітей раннього віку.
2. Ознайомити здобувачів освіти з досягненнями світової педагогічної науки і передового педагогічного досвіду в галузі виховання дітей у пренатальний період та від народження до трьох років.
3. Узагальнити та систематизувати знання анатомо-фізіологічних та психологічних характеристик дітей в різні періоди раннього віку.
4. Сформувані здатність у здобувачів освіти до комунікативної взаємодії з дітьми, співпраці з батьками у вирішенні завдань навчання та виховання дітей раннього віку.
5. Розвинути уміння педагогічного прогнозування, самостійність та критичність мислення; сприяти вихованню кращих моральних рис особистості майбутнього вихователя закладу дошкільної освіти.

Вивчення ОК дозволить студентам опанувати компетентності і програмні результати навчання, передбачені ОПП підготовки бакалавра, стандартом вищої освіти за спеціальністю 012 Дошкільна освіта для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та Професійним стандартом «Вихователь закладу дошкільної освіти», а саме:

Назва компетентності	Шифр	Назва компетентності	Програмні результати навчання
Загальні	КЗ-3	Здатність до абстрактного	ПР-1. Розуміти і визначати

компетентності		мислення, аналізу та синтезу.	педагогічні умови, закономірності, принципи, мету, завдання, зміст, організаційні форми, методи і засоби, що використовуються в роботі з дітьми від народження до навчання у школі; знаходити типові ознаки і специфіку освітнього процесу і розвитку дітей раннього і дошкільного віку. ПР-2. Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій. ПР-5. Здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти. ПР-14. Мати навички збереження та зміцнення психофізичного і соціального здоров'я дітей. ПР-15. Визначати завдання і зміст різних видів діяльності дітей раннього і дошкільного віку на основі програм дошкільної освіти та знань про культурно-історичний досвід українського народу, загальнолюдські культурні та етико-естетичні цінності. ПР-18. Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і
	КЗ-4	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.	
	КЗ-5	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.	
	КЗ-6	Здатність до міжособистісної взаємодії.	
	КЗ-7	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	
	КЗ-8	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях, швидко і гнучко реагувати на зміни, виявляти самостійність.	
	КЗ-9	Здійснення безпечної діяльності.	
Спеціальні компетентності	КС-1	Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.	
	КС-2	Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).	
	КС-3	Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього і дошкільного віку.	
	КС-4.	Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку первинних уявлень про предметне, природне, соціальне довкілля, властивості і відношення предметів; розвитку самосвідомості («Я» дитини і його місце в довкіллі).	
	КС-5.	Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку мовлення як засобу спілкування і взаємодії з однолітками і дорослими.	
	КС-8.	Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку навичок екологічно безпечної поведінки і діяльності в побуті, природі й довкіллі.	
	КС-11	Здатність до формування в дітей раннього і дошкільного віку елементарних уявлень про різні види мистецтва і засоби художньої виразності (слово, звуки, фарби	

	тощо) та досвіду самостійної творчої діяльності.	дошкільного віку. ПР-22. Дотримуватись умов безпеки життєдіяльності дітей раннього і дошкільного віку.
КС-12.	Здатність до фізичного розвитку дітей раннього і дошкільного віку, корекції і зміцнення їхнього здоров'я засобами фізичних вправ і рухової активності.	
КС-13	Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо-продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку.	
КС-18.	Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.	
КС-19	Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.	
КС-20	Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.	

Організаційні та навчальні обов'язки студентів:

- Відвідувати лекції, практичні та лабораторні заняття.
- Виконувати практичні завдання, передбачені в планах практичних і лабораторних занять.
- Аргументовано відстоювати власну думку з теми заняття.
- Самостійно оволодівати теоретичним матеріалом окремих тем або питань за рекомендованою літературою, складати конспекти, таблиці, схеми, виконувати завдання різного рівня.
- Виконувати завдання тематичного та підсумкового контролю.
- У разі потреби отримувати додаткові консультації викладача за змістом ОК.
- Вчасно складати відповідні теми.
- Дотримуватися правил техніки безпеки й охорони праці.

Відпрацювання пропущеного заняття передбачає складання пропущеної теми практичного заняття відповідно до його плану та відбувається в позаурочний час.

Методи навчання: словесні (пояснення, розповідь, бесіда); наочні (схеми, презентація); практико-теоретичні (творчі завдання, моделювання); стимулювання навчальної діяльності (розв'язання проблемних ситуацій, аналіз конспектів); методи контролю і самоконтролю (усний і письмовий контроль).

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

1	ЗАГАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ РАННЬОГО ВІКУ (2 год./ 2 год.)
2	ЗАКОНОМІРНОСТІ РОЗВИТКУ ТА ЗМІЩЕННЯ ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ РАННЬОГО ВІКУ (2 год.)
3	РОЗВИТОК ВИЩОЇ НЕРВОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ЕТАПІ РАННЬОГО ДИТИНСТВА (2 год.)
4	ОСОБЛИВОСТІ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ РАННЬОГО ВІКУ (2 год./ 2 год.)
5	ДІАГНОСТИКА НЕРВОВО-ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ РАННЬОГО ВІКУ (2 год.)
6	ФІЗІОЛОГО-ГІГІЄНИЧНІ ОСНОВИ ВИХОВАННЯ ЗДОРОВОЇ ДИТИНИ В ПЕРШІ РОКИ ЖИТТЯ (4 год./ 2 год.)
7	ПРЕНАТАЛЬНА ПЕДАГОГІКА – ОСНОВА ВИХОВАННЯ ДИТИНИ (2 год.)
8	ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ РАННЬОГО ВІКУ (2 год./ 2 год.)
9	ВИХОВАННЯ ТА НАВЧАННЯ ДІТЕЙ 1-ГО РОКУ ЖИТТЯ (2 год.)
10	ВИХОВАННЯ ТА НАВЧАННЯ ДІТЕЙ 2-ГО РОКУ ЖИТТЯ (2 год.)
11	ВИХОВАННЯ ТА НАВЧАННЯ ДІТЕЙ 3-ГО РОКУ ЖИТТЯ (2 год.)
12	ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ РАННЬОГО ВІКУ В СІМ'Ї (4 год.)
13	ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ РАННЬОГО ВІКУ В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ (4 год./2 год.)

ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

1	ЗАГАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ДІТЕЙ РАННЬОГО ВІКУ (2 год./ 2 год.)
2	ЗАКОНОМІРНОСТІ РОЗВИТКУ ТА ЗМІЩЕННЯ ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ РАННЬОГО ВІКУ (2 год.)
3	РОЗВИТОК ВИЩОЇ НЕРВОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА ЕТАПІ РАННЬОГО ДИТИНСТВА (2 год.)
4	ОСОБЛИВОСТІ ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ РАННЬОГО ВІКУ (2 год./ 2 год.)
5	ДІАГНОСТИКА НЕРВОВО-ПСИХІЧНОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ РАННЬОГО ВІКУ (2 год.)
6	ФІЗІОЛОГО-ГІГІЄНИЧНІ ОСНОВИ ВИХОВАННЯ ЗДОРОВОЇ ДИТИНИ В ПЕРШІ РОКИ ЖИТТЯ (2 год.)
7	ПРЕНАТАЛЬНА ПЕДАГОГІКА – ОСНОВА ВИХОВАННЯ ДИТИНИ (2 год.)
8	ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ РАННЬОГО ВІКУ (2 год./ 2 год.)
9	ВИХОВАННЯ ТА НАВЧАННЯ ДІТЕЙ 1-ГО РОКУ ЖИТТЯ (2 год.)
10	ВИХОВАННЯ ТА НАВЧАННЯ ДІТЕЙ 2-ГО РОКУ ЖИТТЯ (2 год.)
11	ВИХОВАННЯ ТА НАВЧАННЯ ДІТЕЙ 3-ГО РОКУ ЖИТТЯ (2 год.)
12	ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ РАННЬОГО ВІКУ В СІМ'Ї (2 год.)
13	ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ РАННЬОГО ВІКУ В ЗАКЛАДАХ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ (4 год./2 год.)

Питання до заліку

1. Раннє дитинство – перша ланка неперервної освіти.
2. Обґрунтування необхідності виховання дитини з моменту її народження.
3. Ставлення до матері в суспільстві: етнічні традиції та культурні моделі.
4. Аналіз стану готовності сучасних батьків до народження дитини.

5. Чинники здоров'я майбутньої матері і дитини.
6. Характеристика пренатального періоду розвитку дитини.
7. Фізіологічні особливості новонароджених.
8. Умови розвитку фізіологічних механізмів психічної діяльності дитини в ранньому дитинстві.
9. Передумови розвитку сюжетно-рольової гри в ранньому віці.
10. Біологічна адаптація в житті дитини раннього віку.
11. Соціальна адаптація в житті дитини раннього віку.
12. Пізнавальна активність як показник стану психічного здоров'я дитини.
13. Значення самостійності для розвитку особистості дитини.
14. Врахування індивідуально-типологічних особливостей дитини при організації навчання та виховання.
15. Зв'язок між рівнем нервово-психічного розвитку та фізичним станом дитини.
16. Показники нервово-психічного розвитку дітей в різні періоди раннього дитинства.
17. Організація контролю за нервово-психічним розвитком дітей раннього віку.
18. Основи раціонального харчування дітей в різні періоди раннього дитинства.
19. Методика проведення загартовуючих процедур з дітьми раннього віку.
20. Навчання матері правилам загартування дитини раннього віку .
21. Навчання матері правилам гімнастики дитини раннього віку.
22. Навчання матері правилам масажу дитини раннього віку.
23. Роль батька в забезпеченні емоційного комфорту матері і ненародженої дитини.
24. Зарубіжний досвід навчання батьків, які чекають народження дитини.
25. Вітчизняний досвід навчання батьків, які чекають народження дитини.
26. Пренатальна педагогіка в традиціях та звичаях українського народу.
27. Соціальна ситуація розвитку дітей раннього віку.
28. Організація предметно-ігрового середовища для дітей раннього віку.
29. Догляд за дитиною раннього віку в українських народних традиціях.
30. Український народний фольклор для дітей раннього віку.
31. Створення умов для життя і розвитку дитини першого року життя в сім'ї.
32. Планування занять з дітьми 2-го року життя.
33. Планування занять з дітьми 3-го року життя.
34. Типи поведінки батьків у ставленні до дитини.
35. Психолого-педагогічні умови адаптації дитини раннього віку до умов ЗДО.
36. Форми організації співпраці сім'ї і ЗДО в забезпеченні розвитку дітей раннього віку.
37. Анатомо-фізіологічні особливості дітей раннього віку.
38. Особливості пізнавального розвитку дітей раннього віку.
39. Характеристика фізичного і психічного розвитку дітей 1-го року життя.
40. Характеристика фізичного і психічного розвитку дітей 2-го року життя.
41. Характеристика фізичного і психічного розвитку дітей 3-го року життя.
42. Гра та іграшка в житті дитини раннього віку.
43. Криза народження.
44. Криза трьох років.
45. Формування в ранньому віці образу «Я».
46. Переваги, техніка та правила грудного вигодовування.
47. Передумови розвитку сюжетно-рольової гри в ранньому віці.
48. Показники рівня фізичного розвитку дитини.
49. Індивідуальні особливості дітей раннього віку.
50. Штучне та змішане годування.
51. Характеристика сну та неспання.
52. Значення режиму дня для здоров'я дитини.
53. Психологічна готовність сім'ї до народження дитини.

54. Види масажу.
55. Методика проведення гімнастики з дітьми 1-го року життя.
56. Перші культурно-гігієнічні навички.
57. Моральне та трудове виховання дітей 3-го року життя.
58. Сенсорний розвиток дітей раннього віку.
59. Організація ігрової діяльності з дітьми 3-го року життя.
60. Ознайомлення з навколишнім дітей раннього віку.

**Система оцінювання досягнень здобувачів вищої освіти
(критерії оцінювання та шкала оцінювання) з дисципліни
«Виховання дітей раннього віку»**

Таблиця 1

**Відповідність шкал оцінювання та критеріїв визначення рівнів навчальних
досягнень здобувачів освіти**

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка ECTS	Рівні навчальних досягнень студентів
90-100	A	Високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями
82-89	B	Достатній рівень оволодіння знаннями навчального матеріалу, вміннями їх практичного впровадження
74-81	C	Середньо-достатній рівень володіння теоретичним матеріалом та готовності до оперування набутими вміннями й навичками
64-73	D	Середній рівень володіння теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками
60-63	E	Рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижчим за середній
35-59	FX	Низький рівень володіння навчальним матеріалом, студент не спроможний опанувати практичні вміння без додаткових занять з дисципліни
1-34	F	Низький рівень знань із дисципліни, відсутність практичних умінь і навичок, що є підставою для повторного вивчення дисципліни

Таблиця 2

**Розподіл балів у межах навчальної дисципліни «Виховання дітей раннього віку»
(денна форма навчання)**

Практичні заняття та самостійна робота													
Максимальна кількість балів – 84													
ПЗ №1	ПЗ №2	ПЗ №3	ПЗ №4	ПЗ №5	ПЗ №6	ПЗ №7	ПЗ №8	ПЗ №9	ПЗ №10	ПЗ №11	ПЗ №12	ПЗ №13	ПЗ №14
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
<i>Модульний контроль</i> Максимальна кількість балів – 16										<i>Форма семестрової атестації – залік</i>			
МК №1					МК №2					Максимальна кількість балів – 0			
8					8								

Таблиця 3.

**Розподіл балів у межах навчальної дисципліни «Виховання дітей раннього віку»
(заочна форма навчання)**

<i>Практичні заняття та самотійна робота</i> Максимальна кількість балів – 28				<i>Самотійна робота</i> Максимальна кількість балів – 50								<i>Модульний контроль</i> Максимальна кількість балів – 22		<i>Форма семестрової атестації – залік</i>
ПЗ №1	ПЗ №2	ПЗ №3	ПЗ №4	Тема №5	Тема №6	Тема №7	Тема №8	Тема №9	Тема №...	Тема №14	МК №1	МК №2	Максимальна кількість балів - 0	
7	7	7	7	5	5	5	5	5	5	5	11	11		

Якщо студент отримує загальний бал з навчальної дисципліни не менше 60 балів, то, за згодою студента, він може бути зарахований як підсумковий семестровий бал з навчальної дисципліни (**залік**).

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Богуш А.М. Програма розвитку дітей від пренатального періоду до трьох років “Оберіг”. Тернопіль: Мандрівець. 2014. 160 с.
2. Васильєва С. А., Гавриш Н. В., Рагозіна В. В. Виховання дітей раннього віку в закладах дошкільної освіти різних типів: монографія / за наук. ред. Н. В. Гавриш. Кропивницький : ІМЕКС - ЛТД, 2021. 226 с.
3. Каньоса Н.Г., Бабюк Т.Й., Пукас І.Л. Методика виховання та розвитку дітей раннього віку : навч.-метод. Посібник. Кам’янець-Подільський: Видавець Ковальчук О.В., 2021. 268 с.
4. Кошель В.М. Сенсорне виховання дітей раннього віку: навч.-метод. посіб. для вихователів дітей дошкільного віку, студентів спеціальності «Дошкільна освіта» та батьків. Чернігів: ФОП Баликіна О.В., 2019. 160 с.
5. Поніманська Т.І. Дошкільна педагогіка: підручник. 3-тє вид., випр. Київ: Академвидав, 2015. 448 с.